

บันทึกข้อตกลง

ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2550
(กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร
แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี)

1. ความเป็นมาและเหตุผล

ด้วยพิจารณาเห็นว่า ขณะนี้สถานการณ์การค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและหญิงยังคงรุนแรงอยู่ แม้
จะมีการใช้บันทึกข้อตกลงระดับชาติ เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ
ดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ.2542 แล้วก็ตาม การปฏิบัติงาน
ตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าว ยังต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหา
การค้าเด็กและหญิง จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเป็นบันทึกข้อตกลงระดับชาติ เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่าง
หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 ข้อเท็จจริง
เพิ่มเติมมีดังนี้

1.1 การค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและหญิงยังคงเป็นปัญหาที่สังคมโลกได้ตระหนักและเห็นพ้อง
ต้องกันว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

1.2 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้อย่างมาก
และปัญหาทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์
มหาศาลจากการค้ามนุษย์ ประเทศไทยถูกใช้ใน 3 สถานะ คือ สถานะประเทศต้นทาง โดยมีการแสวงหา
ประโยชน์จากเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันมีสถานะเป็นประเทศ
ปลายทาง คือ มีการแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อการค้ามนุษย์ที่มาจากต่างประเทศ และสถานะที่เป็น
ประเทศทางผ่าน คือ ใช้ประเทศไทยเป็นประเทศทางผ่านเพื่อส่งเหยื่อการค้ามนุษย์ออกไปยังประเทศอื่น
อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้มีผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียว แต่มีผลกระทบ
อย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันแก้ไข
ปัญหานี้

1.3 การค้ามนุษย์ภายในประเทศก็ยังคงปรากฏอยู่แม้ว่าเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กไทยลดลงจาก
ยี่สิบปีที่แล้วก็ตาม

1.4 หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับปัญหาการค้ามนุษย์มากขึ้น โดยการจัดประชุมหาแนว
ทางแก้ไขปัญหาระดับประเทศ ระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาค ผลการประชุมแต่ละครั้งได้มี
ข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง สำหรับประเทศไทยได้จัดประชุมหลายครั้งระหว่างปี พ.ศ.2540 จนถึงปัจจุบัน
และได้มีการนำผลการประชุมมาปรับปรุงงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ตามลำดับ

สำหรับการประชุมระดับโลกที่เน้นเรื่องการนำเด็กมาแสวงหาประโยชน์ทางการค้าประเวณีได้มีการประชุมครั้งแรกที่ประเทศสวีเดน เมื่อปี พ.ศ.2539 และครั้งที่ 2 ที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ.2544 โดยประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย พร้อมกันนั้นได้นำผลการประชุมมาประกอบการดำเนินงานเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการประชุมระดับภูมิภาคอีกหลายครั้ง

1.5 ในปี พ.ศ.2537 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหารัฐกิจบริการทางเพศขึ้นในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาปี พ.ศ. 2542 ได้เปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ ” ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) และท้ายที่สุดได้เปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง” ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปีพ.ศ.2546 โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนที่เกี่ยวข้องภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเหล่านี้ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2541 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับ การและรองผู้กำกับ การเกี่ยวกับปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าควรจะให้ การดูแลช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนปฏิบัติ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินการ และเพื่อให้งานนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงได้มีการลงนามร่วมกัน ในวันทักขัตตกลาง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ.2542 ระหว่างหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ (ในขณะนั้น) ประธานคณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็กต่างชาติ และผู้แทนเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

1.7 เนื่องจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ประกอบกับบันทึกข้อตกลงดังกล่าวได้ใช้ปฏิบัติมาเป็นเวลาเกือบสี่ปี ซึ่งที่ผ่านมาได้จัดให้มีการฝึกอบรมผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรวจ ตำรวจนครบาล ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ (ในขณะนั้น) พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา แพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากองค์กรเอกชน ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นเชิงปฏิบัติมาแก้ไขข้อความต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันและเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการฝึกอบรมและข้อคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลงฉบับแรกดำเนินการ

ปรับปรุงให้มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยได้ผ่านการประชุมปรึกษาหารือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้เวลาเพื่อการนี้เป็นเวลาประมาณ 1 ปี จากนั้นได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงฉบับที่ 2 พ.ศ.2546 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2546

1.8 การจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์พื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน และตาก ซึ่งได้มีการลงนาม เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2546 ณ จังหวัดเชียงใหม่

1.9 การจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ เรื่อง การป้องกัน ปราบปรามและแก้ไข ปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้แผนระดับชาติ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2546 และได้แปลงแผนสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการ และได้นำเสนอแผนการปฏิบัติการดังกล่าวต่อคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติต่อไป

1.10 การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่อง ความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2546 ณ เมือง เสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา

1.11 การจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีนและราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2547 ณ กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า

1.12 การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2548 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

1.13 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2548 ที่จังหวัดพะเยา ให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ใน 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และในต่างประเทศ ณ สถานทูตไทยหรือกงสุล

1.14 การจัดทำบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2549 ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยองและสระแก้ว ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 ณ จังหวัดชลบุรี

1.15 การจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ.2549

ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ซึ่งได้มีการลงนาม เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2549 ณ จังหวัดขอนแก่น

1.16 การจัดทำบันทึกข้อตกลงในพื้นที่ภาคใต้แยกเป็น 2 ฉบับ คือ บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 6 จังหวัด ภาคใต้ฝั่งตะวันตก พ.ศ.2550 ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ภูเก็ต ระนอง พังงา ตรัง และสตูล ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2550 ณ จังหวัดภูเก็ต และบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 8 จังหวัด ภาคใต้ฝั่งตะวันออก พ.ศ.2550 ได้แก่ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา และสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2550 ณ จังหวัดสงขลา

1.17 ผลการสัมมนาโครงการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรที่ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่จังหวัดพิษณุโลก ในพื้นที่ 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง ณ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อปี 2549 ที่ประชุมมีข้อเสนอขอให้ปรับปรุงบันทึกข้อตกลงของ 9 จังหวัด โดยให้ครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ เพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเห็นควรจัดทำบันทึกข้อตกลง ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

2. สถานการณ์ (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2550)

ภูมิประเทศจังหวัดภาคเหนือโดยทั่วไปประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นภูเขาและที่ราบ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ป่าไม้ จังหวัดที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านตะวันออกคือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ น่าน พะเยา เชียงราย ส่วนที่ติดกับประเทศสหภาพพม่า คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ส่วนจังหวัดที่ไม่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ลำพูน ลำปาง แพร่ สุโขทัย พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี

นอกจากคนไทยแล้วยังมีประชากรอีกหลากหลายชาติพันธุ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รองลงมาคือ ค้าขาย หลายจังหวัดที่ทำการเกษตรไม่ได้ผลทำให้ประชากรส่วนหนึ่งต้องอพยพเคลื่อนย้ายไปหางานทำในจังหวัดใกล้เคียง หรือเข้าสู่เมืองใหญ่ หรือไปต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย อิสราเอล ญี่ปุ่น เยอรมัน และออสเตรเลีย นอกจากนี้หลายจังหวัดยังได้พัฒนาเศรษฐกิจจากการเกษตรสู่การค้า การบริการและอุตสาหกรรม โดยมีจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดนครสวรรค์เป็นผู้นำจากการพัฒนานี้มีผลทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นที่ดึงดูดให้แรงงานในจังหวัดใกล้เคียงและแรงงานต่างด้าวเข้ามาอาศัยและหางานทำในจังหวัดดังกล่าว

นอกจากนี้ในหลายจังหวัดมีภูมิประเทศสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้พัฒนาเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากอุตสาหกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรม สถานบันเทิง คาราโอเกะ ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีแรงงานผิดกฎหมาย และในส่วนใหญ่ที่มีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จะพบกรณีของการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเข้ามาเพื่อทำงานทำในโรงงาน ไร่ส้ม ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย แรงงานตามบ่อน้ำมัน ในร้านอาหาร และแรงงานรับใช้ในบ้าน บางจังหวัดที่มีงานรองรับไม่เพียงพอคนงานเหล่านี้ก็จะอพยพเข้าไปสู่จังหวัดใกล้เคียงหรือเข้าสู่เมืองใหญ่ที่มีความต้องการใช้แรงงานมากกว่า จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้บางพื้นที่ในจังหวัดภาคเหนือเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์

ปัญหาการค้ามนุษย์ใน 17 จังหวัดภาคเหนือมีความรุนแรงแตกต่างกัน หลายจังหวัดไม่ปรากฏข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่ามีปัญหาการค้ามนุษย์ หรือมีบ้างแต่ไม่รุนแรง บางจังหวัดระบุถึงปัญหาที่มีมานานและเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น

สาเหตุส่วนหนึ่งของการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เกิดจากความยากจน ความด้อยโอกาสทางการศึกษา การขาดความรู้ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้ปกครองขาดทักษะในการอบรมเลี้ยงดู ค่านิยมการบริโภค การผลิตและบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสม ประเพณีและรูปแบบการดำรงชีวิตที่ส่งผลในทางลบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชน มีผู้ที่อยู่ในขบวนการค้ามนุษย์อยู่ในชุมชนหรือเขาสู่ชุมชนได้ง่าย ผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์มีมูลค่าสูง ค่านิยมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์หรือการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ทั่วถึง ฯลฯ

ความพยายามของ 17 จังหวัดในภาคเหนือ เกี่ยวกับการป้องกัน ช่วยเหลือคุ้มครอง ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ภารกิจที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการต่อไป คือ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีความร่วมมือที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจตรงกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัด

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อเป็นแนวทางและกลไกการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ ในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไข ตลอดจนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ

3.2 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีเจตคติที่ถูกต้อง และมีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นระบบที่ชัดเจนและมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประสานงานในทุกระดับ

3.4 เพื่อส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ร่วมกันในรูปแบบสหวิชาชีพ บนพื้นฐานและหลักการเดียวกัน

4. หลักการ

4.1 การดำเนินการด้านการป้องกัน ปรามปราม ค้ำครองช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ให้ยึดถือบันทึกข้อตกลงฉบับนี้เป็นหลักในการปฏิบัติ และในการปฏิบัติให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเหยื่อการค้ำมนุษย์เป็นสำคัญ

4.2 หลักสิทธิมนุษยชนให้เป็นที่ไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาที่เกี่ยวกับแรงงาน และอนุสัญญาหรือพิธีสารอื่นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

4.3 การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ ให้เป็นที่ไปตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2472 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปรามปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 กฎหมาย กฎ ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

4.4 การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์จะต้องสอดคล้องกับบันทึกความเข้าใจหรือบันทึกข้อตกลงระดับชาติ บันทึกความเข้าใจหรือบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคีที่เกี่ยวข้อง

4.5 การดำเนินการป้องกัน ปรามปราม ค้ำครองช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งในรูปของสหวิชาชีพและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. ความหมายของการค้ำมนุษย์

5.1 "การค้ำมนุษย์" หมายความว่า การกระทำต่อบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น หรือแสวงหาประโยชน์จากการเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีลักษณะคล้ายทาส การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยทุจริต การตัดอวัยวะหรือการอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1.) จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลใด และ

(2.) ด้วยวิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ใช้อำนาจโดยมิชอบหรือโดยอาศัยความอ่อนด้อยประสบการณ์หรือความรู้ของบุคคล หรือผู้ที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญาและจิตใจ หรือ

โดยการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้รับความยินยอมของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น

ในกรณีที่เป็นกรกระทำต่อเด็ก ให้ถือว่าเป็นการค้ำมนุษย์ แม้จะไม่ได้กระทำด้วยวิธีการก็ตาม (2)

“การแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยทุจริต” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นจากเด็ก ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาเด็กลงเป็นทาสหรือมีฐานคล้ายทาส การให้เด็กกระทำการที่ผิดกฎหมายอาญาหรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือที่รุนแรงกว่านั้น และให้หมายความรวมถึงการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย โดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ ไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เชือดด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่ขัดขืนได้

5.2 “เหยื่อการค้ามนุษย์” หมายความว่า บุคคลผู้กระทำตามความหมายของการค้ามนุษย์ในข้อ

5.1

5.3 “เด็ก” หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์

6. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

6.1 คนไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

6.2 คนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยถูกต้องตามกฎหมายแต่ภายหลังตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

6.3 คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

6.4 คนที่มีได้มีสัญชาติไทย แต่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรหรือเคยมีภูมิลำเนาอยู่อาศัยในราชอาณาจักร และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

7. การปฏิบัติการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

7.1 กลไกการให้ความช่วยเหลือ และคุ้มครองผู้อาจหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

7.2 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด)

โดยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 มิถุนายน 2548 จังหวัดให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ซึ่งต่อไปนี้ใช้คำว่า ศปคม.จังหวัด ชื่อภาษาอังกฤษ Provincial Operation Center on Prevention and Suppression of Human Trafficking (POCHT) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ ศปคม. จังหวัด ประกอบด้วย ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด อัยการจังหวัด ปลัดจังหวัด แรงงานจังหวัด จัดหางาน

จังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจคนเข้าเมือง (ถ้ามี) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ถ้ามี) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ (ถ้ามี) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนองค์กรธุรกิจเอกชน หน่วยงานและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

7.1.2 ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปค.จังหวัด) มีหน้าที่

ก.) ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเครือข่ายในการหาข่าว จัดเวรรับแจ้งเหตุ ช่วยเหลือ คุ้มครองด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์ บำบัดฟื้นฟู ส่งตัวกลับคืนสู่ภูมิลำเนา และคืนสู่สังคม

ข.) จัดหาสถานที่พักชั่วคราวที่ปลอดภัยให้แก่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

ค.) ดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ง.) ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีเจตคติที่ถูกต้อง ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในทุกด้าน อาทิ ด้านการป้องกัน การช่วยเหลือ คุ้มครอง การปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

จ.) จัดเก็บข้อมูลและระบบสารสนเทศรวมทั้งตัวชี้วัดด้านการค้ามนุษย์ เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน การปราบปราม การช่วยเหลือคุ้มครอง การติดตามงาน การประเมินผลงาน แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลและข้อสนเทศกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งการดำเนินงานการช่วยเหลือ คุ้มครอง บำบัดฟื้นฟู การคืนสู่สังคมและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นรายกรณี

ฉ.) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และประสานการปฏิบัติการปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ช.) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องผู้สนใจ และประชาชนทั่วไป

ซ.) ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกัน ช่วยเหลือ คุ้มครอง และปราบปรามการค้ามนุษย์ และรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงบทบาทหน้าที่ภารกิจของ ศปค. จังหวัด

ฌ.) ประสานการจัดหางบประมาณและทรัพยากรสำหรับดำเนินการที่เกี่ยวกับการป้องกัน การปราบปราม และการช่วยเหลือคุ้มครอง

ฎ.) ติดตามประเมินผลการทำงานของ ศปค. จังหวัด และรายงานประจำปีต่อศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (ศปค.แห่งชาติ) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สปพม.)

ฎ.) อาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ศูนย์ปฏิบัติการในระดับอำเภอ (ศปคม.อำเภอ) หรือ คณะทำงานในระดับต่างๆ

ฏ.) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ ศปคม.แห่งชาติมอบหมาย

7.1.3 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นสำนักงานเลขานุการ ของ ศปคม. จังหวัดและเป็นหน่วยประสานงาน

7.1.4 ศปคม.จังหวัดจัดตั้ง “ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพ ” อาจ ประกอบด้วย พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย ล่ามจากภาครัฐและ/หรือองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและ เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ จังหวัดใดเห็นสมควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพในระดับ อำเภอที่มีความจำเป็นให้จัดตั้งได้ตามความเหมาะสม

7.1.5 ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพมีหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ

ก.) ดำเนินการเชิงรุกโดยกาข่าวบ่งชี้สภาวะเสี่ยง ซึ่งจะต้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ตกอยู่ในภาวะ ดังกล่าวโดยเร็ว

ข.) รับแจ้งเหตุ สืบเสาะข้อเท็จจริงโดยเร็ว หากมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อ การค้ามนุษย์ ให้รีบดำเนินการช่วยเหลือทันที

ค.) ปรึกษา วางแผน เตรียมความพร้อมก่อนการช่วยเหลือในรูปแบบสหวิชาชีพ โดยให้ตำรวจ หรือ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือบุคคลที่ ศปคม. จังหวัดมอบหมายเป็นหัวหน้าปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้อาจตกหรือตก เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือโดยเร็ว

ง.) กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จะ ได้รับอันตรายหรือถูกเคลื่อนย้ายให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่เกิดเหตุ ดำเนินการโดยทันที และให้แจ้ง ศปคม.จังหวัดทราบโดยเร็ว

จ.) ดำเนินการซักถามข้อเท็จจริงเพื่อใช้ประกอบการคัดแยกผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และ รวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบและเชื่อมต่อนายงานที่เกี่ยวข้อง

ฉ.) ประสานส่งต่อผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เข้าสู่ระบบการคุ้มครองช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟู ตลอดจนการคืนสู่สังคมอย่างปลอดภัย

ช.) สรุปผลการปฏิบัติงานเสนอต่อ ศปคม.จังหวัด

7.2 กระบวนการช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

7.2.1 การดำเนินการช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ออกจากสถานการค้า ประเวณี สถานบริการ สถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใด ไม่ว่าจะโดยได้รับการแจ้งเหตุหรือการตรวจตรา เผื่อระวัง หรือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มาขอรับการช่วยเหลือ หรือมีผู้มาขอรับความ ช่วยเหลือ หรือมีผู้มาขอรับความช่วยเหลือ ให้มีการสืบสวนและหรือตรวจสอบข้อเท็จจริง หากมีเหตุอันควร

เชื่อว่าผู้มีอำนาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ให้ชุดปฏิบัติการดำเนินการอย่างเร่งด่วน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานให้มากที่สุด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและขยายผลการจับกุม

7.2.2 ภายหลังจากช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ตามข้อ 7.2.1 แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของชุดปฏิบัติการในการคัดแยกเบื้องต้นพร้อมบันทึกความเห็นเพื่อประสานส่งต่อพนักงานสอบสวน

7.2.3 การพิจารณาว่าผู้ใดตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์หรือไม่ ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้พิจารณาตามข้อเท็จจริงที่รวบรวมไว้ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาที่ดูแลผู้นั้นอยู่ ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน

ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีความเห็นขัดแย้งกัน ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนให้สถานีตำรวจนั้นๆ เป็นผู้ชี้ขาดเบื้องต้น และให้รีบทำบันทึกความเห็นไปยัง ศปค.ม.จังหวัดพิจารณาโดยเร็วภายใน 24 ชั่วโมง และในระหว่างการพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวได้รับการคุ้มครอง

7.2.4 หลังจากที่ได้มีการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์แล้ว สำหรับผู้ที่มีข้อสงสัยเหยื่อการค้ามนุษย์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายดำเนินการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองตามที่ระบุไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

7.2.5 การคุ้มครองผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อซึ่งอาจเป็นพยาน เมื่อผู้นั้นเข้าพักพิงในสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองหรือที่พักพิงในที่อื่น ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นอาจไม่ได้รับความปลอดภัย ให้หัวหน้าสถานีที่พักพิงนั้น หรือเลขานุการของ ศปค.ม.จังหวัด ร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความคุ้มครองผู้นั้นได้ตามความจำเป็น และ/หรือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546

7.2.6 เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องห้ามมิให้ดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก.) บันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

(ข.) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด

(ค.) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียง ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด เปิดเผยประวัติ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เป็นผู้ใด

ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้อาจตกหรืออาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และพยาน หรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย

7.2.7 ในกรณีที่มีการทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ต่อเนื่องในหลายจังหวัดและมีความจำเป็นต้องดำเนินการประสานงานกันในหลายจังหวัดให้ ศปคม. จังหวัดประสานกับศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรี ตำรวจภูธรภาคหรือศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พตส.ตร.) หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

7.3 การดำเนินการในการป้องกันกลุ่มเสี่ยง การช่วยเหลือ และคุ้มครองผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมทั้งช่วยเหลือในการดำเนินคดีขององค์กร หน่วยงาน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนใดๆ ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร รวมทั้งองค์กรนานาชาติและองค์กรเอกชนต่างประเทศ ให้ถือปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนี้ โดยประสานความร่วมมือ ศปคม.จังหวัด

8. แนวทางปฏิบัติกรณีคนไทยที่อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

8.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ใดอาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และมีการช่วยเหลือผู้นั้น ออกจากสถานการณ์ค้าประเวณี สถานบริการ สถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใด หรือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มาขอรับความช่วยเหลือ หรือมีพยานหลักฐานว่า ผู้นั้นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือ ศปคม.จังหวัดเห็นสมควร ให้รีบซักถามข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของผู้นั้นไว้ การสอบปากคำเบื้องต้น ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการในวรรคแรกประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรพัฒนาเอกชน ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมฟังการถามปากคำดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งบันทึกวิธีทัศนให้ปรากฏภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องไว้เป็นหลักฐานด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักการข้อ 7.2.6

ในกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ต้องดำเนินการตามหลักการว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีที่มีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนที่จำเป็นต้องสืบพยานผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ก่อน ให้พนักงานสอบสวนประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อนตาม มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และ มาตรา 237 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยทันที แม้การสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม

การทำสำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นอกจากจะระบุฐานความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนบันทึกข้อความว่า “อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ไว้ที่ทำความผิดด้วย และในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นไว้ที่ทำรายการสอบสวนด้วยว่าเพราะเหตุใดจึงสอบสวนผู้ตก

เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้เป็นผู้กล่าวหาหรือพยาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและมีคำสั่งของ
พนักงานอัยการ

8.2 ให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
ซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยละเอียดจากผู้ตกหรืออาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อประเมินสถานะ
ทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้นั้น เพื่อดำเนินการคัดแยกผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และรวบรวม
ข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประสานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อ
ประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

ในการซักถามข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้อาจตกเป็นเหยื่อหรือเหยื่อการค้ามนุษย์อาจร้องขอให้
เจ้าหน้าที่ติดต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ เพื่อเข้าร่วมหรือส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่
เข้าร่วมรับฟังการซักถามข้อเท็จจริงด้วยก็ได้

8.3 ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ผู้ซึ่งเป็นตุระจัดหา
ล่อไป พาไป ซื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้น ใช้อุบาย
ล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดต่อผู้อื่น
ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้ผู้นั้นกระทำการหรือยอมรับกระทำการกระทำ
ใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับ
ตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การค้าประเวณีกฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งให้ดำเนินคดีตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ
กฎหมายว่าด้วยแรงงาน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ
การค้ามนุษย์ขณะที่ความผิดเกิดขึ้นครั้งแรก ในกรณีที่ความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุยังไม่เกิน 18 ปี แต่พบการ
กระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซึ่งกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี
กรณีที่เกี่ยวข้องกับการกฎหมายว่าด้วยแรงงาน ให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด
และหรือสำนักงานจัดหางานจังหวัดเข้าร่วมดำเนินการกับ สปค.จังหวัด

8.4 การดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำตัวหญิงและเด็กซึ่งอาจตกเป็น
เหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ในสถานที่อันควร เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือ
พยานหลักฐาน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือการถามปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง ให้ สปค. จังหวัด เสนอ
ผู้ว่าราชการจังหวัดขอความเห็นชอบในการส่งตัวผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เข้ามาอยู่ในความดูแลของ
สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ขององค์กร

พัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลและจัดให้มีการตรวจร่างกายและสภาพจิตผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นั้นทุกกรณีไว้เป็นหลักฐาน หากจังหวัดใดไม่มีสถานแรกรับ หรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าว ให้จัดที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย โดยความเห็นชอบของ ศปคม. จังหวัด

8.5 กรณีเป็นหญิงอายุเกิน 18 ปี หลังถามปากคำแล้วหากหญิงนั้นสมัครใจขอรับบริการการศึกษา หรือฝึกอาชีพกับหน่วยงานใด ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดประสานงานไปยังหน่วยงานเพื่อให้การช่วยเหลือสนับสนุน และแจ้ง ศปคม. จังหวัดทราบ

8.6 ในระหว่างที่ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือองค์กรพัฒนาเอกชน ให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมโดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหารเครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และกระบวนการทางกฎหมายก่อนส่งกลับภูมิลำเนารวมทั้งบริการด้านการศึกษาหรือฝึกอาชีพตามความเหมาะสม

8.7 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ผู้ดูแลผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง เป็นสถานที่คุ้มครองบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวนหรืออำนาจศาล

8.8 ในกรณีที่ต้องการทราบสถานะบุคคลของผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ไม่มีหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือมีรูปถ่ายแต่ไม่มีบัตรนั้นไม่เหมือนผู้ถือบัตร หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือมีใช้บัตรประจำตัวประชาชนเป็นการชั่วคราว ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน หรือค้นหาจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และประสานแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

8.9 ในกรณีที่ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อ้างว่าอายุเกิน 18 ปี และไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรแสดงตัวอื่น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือพนักงานสอบสวน จัดให้มีการตรวจร่างกายผู้นั้นทางการแพทย์ โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใด เพื่อให้ทราบและยืนยันอายุที่แท้จริงของผู้นั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ของเด็กที่อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับผลการตรวจสอบอายุยังไม่แน่ชัด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนไปก่อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการสอบสวนเด็ก

8.10 ในกรณีที่มิใช่ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นอกจังหวัดภูมิลำเนา ให้ดำเนินการดังนี้

ก.) ให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งเหตุรายงานไปยัง ศปคม. จังหวัดทราบ เพื่อดำเนินการสืบค้นข้อเท็จจริงเบื้องต้น

ข.) ให้ ศปคม. จังหวัดที่รับแจ้ง ประสานไปยัง ศปคม.จังหวัดที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเร็ว

ค.) ให้ ศปคม. จังหวัดที่รับแจ้ง ประสานไปยัง ศปคม.จังหวัดภูมิลำเนาเพื่อสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ประเมินครอบครัว และให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง

เมื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เรียบร้อยแล้ว ให้ ศปคม. จังหวัดที่เกิดเหตุ ให้ ศปคม. จังหวัดที่เกิดเหตุ แจ้ง ศปคม. จังหวัดที่รับแจ้งทราบ และรายงานผลการดำเนินงาน รวมถึงผลการดำเนินคดีไปยัง ศปคม. ระดับชาติ

8.11 ในกรณีที่มีผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นอกราชอาณาจักร เมื่อ ศปคม. จังหวัดได้รับแจ้งเหตุ ให้ชุดปฏิบัติการฯ สืบค้นข้อเท็จจริงและประเมินสถานการณ์เบื้องต้นในพื้นที่ แล้วรายงานไปยัง ศปคม. แล้วรายงานไปยัง ศปคม. จังหวัดและ ศปคม. ระดับชาติ รวมทั้งมีการประสานหน่วยงานและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกราชอาณาจักรในการดำเนินการช่วยเหลือ คุ้มครองผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อและปราบปรามกระบวนการค้ามนุษย์อย่างทันท่วงที และระหว่างดำเนินการนี้ให้ ศปคม. จังหวัดจัดให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองให้ความปลอดภัยกับครอบครัวผู้นั้นหรือพลเมืองดีตามความเหมาะสม

8.12 การส่งกลับผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ภายในราชอาณาจักรไปยังภูมิลำเนาเดิมหรือที่อื่นใดที่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แจ้งความประสงค์ ให้ ศปคม. จังหวัดที่เกิดเหตุประสานไปยัง ศปคม. จังหวัดตามภูมิลำเนาเดิมหรือจังหวัดอื่นที่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แจ้งความประสงค์ไว้ดำเนินการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เยี่ยมบ้าน ประเมินความพร้อมของครอบครัวและชุมชน และรายงานผลกลับไปยัง ศปคม. จังหวัดที่เกิดเหตุ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนส่งกลับภูมิลำเนาอย่างปลอดภัยหรือใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่เหมาะสม

เมื่อผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับถึงภูมิลำเนาเดิมหรือที่อื่นใดที่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แจ้งความประสงค์ไว้ ให้ ศปคม. จังหวัดนั้นดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้ผู้นั้นสามารถดำเนินชีวิตในสังคมและไม่กลับสู่กระบวนการค้ามนุษย์อีก พร้อมทั้งติดตามและรายงานผลให้ ศปคม. จังหวัดที่เกิดเหตุทราบ

ในกรณีที่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไม่สามารถแจ้งความประสงค์ได้ให้ ศปคม. จังหวัดประเมินสภาพและจัดหาที่ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้นั้นเป็นสำคัญ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หาก ศปคม. จังหวัดใดได้รับการร้องขอให้รวบรวมพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ศปคม.จังหวัดนั้นจะต้องดำเนินการโดยเร็ว

8.13 กรณีมีการส่งตัวผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นอกราชอาณาจักรกลับมาอยู่ใน 17 จังหวัดภาคเหนือ เริ่มจากสถานทูต สถานกงสุลของประเทศไทยที่ประจำในประเทศนั้นๆ ได้ช่วยเหลือส่งตัว

กลับมาในราชอาณาจักร กระทรวงการต่างประเทศจะประสานงานกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งเรื่องการส่งตัวกลับพร้อมทั้งส่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้นั้นให้หน่วยงานดังกล่าวทราบ จากนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่จัดส่งนักสังคมสงเคราะห์ โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจไปรับตัวผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ท่าอากาศยานหรือด่านชายแดน และซักถามข้อเท็จจริงเบื้องต้น ประเมินสภาพปัญหาความปลอดภัย ความเสี่ยง และความต้องการเพื่อวางแผนการช่วยเหลือต่อไป

เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ส่งตั้งผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ข้อมูลดังกล่าวมายัง ศปคค. จังหวัดที่รับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แล้ว ให้ ศปคค. จังหวัดนั้นช่วยเหลือคุ้มครองและนำเหยื่อการค้ามนุษย์คืนสู่สังคมโดยได้รับความยินยอมจากผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปราม

ในกรณีที่ ศปคค. จังหวัด ได้รับการประสานโดยตรงจากสถานทูต สถานกงสุลของประเทศไทยที่ประจำในประเทศนั้นๆ เกี่ยวกับการส่งตัวผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นอกราชอาณาจักรกลับมาอยู่ในจังหวัด ให้ ศปคค. จังหวัดนั้นจัดส่งนักสังคมสงเคราะห์โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจไปรับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ท่าอากาศยานหรือด่านชายแดน และซักถามข้อเท็จจริงเบื้องต้น ประเมินสภาพปัญหาความปลอดภัย ความเสี่ยง และความต้องการ เพื่อการวางแผนการช่วยเหลือต่อไป

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หาก ศปคค. จังหวัดใดได้รับการร้องขอให้รวบรวมพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ศปคค. จังหวัดนั้นจะต้องดำเนินการโดยเร็ว

9. แนวทางปฏิบัติกรณีคนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมายและภายหลังอาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และกรณีคนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและอาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

9.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีคนต่างด้าวที่อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เมื่อมีการช่วยเหลือผู้นั้นออกมาจากสถานการณ์ค้าประเวณี หรือสถานบริการ หรือสถานที่อื่นใดหรือผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มาขอรับความช่วยเหลือ หรือมีพยานหลักฐานว่าผู้นั้นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือ ศปคค. จังหวัดเห็นสมควรให้รับซักถามข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของผู้นั้นไว้

การถามปากคำเบื้องต้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการในวาระแรกประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือองค์กรพัฒนาเอกชน ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่ามจากภาครัฐ/องค์กรพัฒนาเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ด้านเด็กและหญิงแล้วแต่กรณีเข้าร่วมในการถามปากคำดังกล่าวข้างต้นด้วย

การถามปากคำในการสอบสวน พนักงานสอบสวนอาจประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือองค์กรพัฒนาเอกชนให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคม

สงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมฟังการสอบปากคำดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งบันทึกทัศนคติให้ปรากฏภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง ไว้เป็นหลักฐานด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักการข้อ 7.2.6

การสอบปากคำและการสอบสวน จะต้องรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และส่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ การค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวนั้นกลับประเทศภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย หากมีความจำเป็นที่ไม่สามารถส่งผู้นั้นกลับประเทศภูมิลำเนาได้ เพื่อประโยชน์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และในการติดตามผู้กระทำ ความผิดมาลงโทษ ให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับ หรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรเอกชนที่กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง

ในกรณีที่เด็กต่างด้าวตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ต้องดำเนินการตามหลักการว่าด้วยการคุ้มครอง เด็กในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีมีเหตุจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จำเป็นต้องสืบพยานผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ก่อน ให้ พนักงานสอบสวนประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อนตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และมาตรา 237 ทวิแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จก็ตาม

การทำสำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นอกจากจะระบุฐานความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แล้ว ให้พนักงานสอบสวนบันทึกข้อความว่า “อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ไว้ที่ท้ายฐานความผิด ด้วย และในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ทำการสอบสวนผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้เป็นผู้ต้องหา ให้ พนักงานสอบสวนมีความเห็นไว้ที่ท้ายรายงานการสอบสวนด้วยเพราะเหตุใดจึงสอบสวนผู้ตกเป็นเหยื่อ การค้ามนุษย์ไว้เป็นผู้กล่าวหาหรือพยาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและมีคำสั่งของพนักงานอัยการ 9.2 ให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ชักถาม ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยละเอียดจากคนต่างด้าวที่อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อประเมินสถานะ ทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้นั้น เพื่อดำเนินการคัดแยกผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และรวบรวม ข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประสานงานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวน ใช้ ประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในการชักถามข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อาจร้องขอให้ เจ้าหน้าที่ติดต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ เพื่อเข้าร่วมหรือส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่ เข้าร่วมรับฟังการชักถามข้อเท็จจริงด้วยก็ได้

9.3 ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ ที่เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ชื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ซ่อน เร้น ให้เข้าพักอาศัย ให้อุบายล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ใช้วิธีข่มขืน ใจด้วยประการอื่นใดต่อผู้อื่น ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้ผู้นั้นกระทำการ

หรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งให้ดำเนินคดีตาม
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยแรงงาน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ
การค้ำมนุษย์ ขณะที่ความผิดเกิดขึ้นครั้งแรก ในกรณีที่ความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุยังไม่เกิน 18 ปี แต่พบการ
กระทำความผิดเมื่อเด็กอายุ 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซึ่งกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

กรณีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยแรงงาน ให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด
และหรือสำนักงานจัดหางานจังหวัด เข้าร่วมดำเนินการกับ ศปคม.จังหวัด

9.4 การดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำตัวหญิงและเด็กซึ่งอาจตกเป็น
เหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ในสถานที่อันควร เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐาน

กรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือการถามปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง ให้ ศปคม.จังหวัด เสนอผู้ว่า
ราชการจังหวัดขอความเห็นชอบในการส่งตัวผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เข้ามาอยู่ในความดูแลของ
สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ขององค์กร
พัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลและ
จัดให้มีการตรวจร่างกายและสภาพจิตผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นั้นทุกกรณีไว้เป็นหลักฐาน

หากจังหวัดใดไม่มีสถานที่แรกรับหรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าว ให้จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและ
ปลอดภัย โดยความเห็นชอบของ ศปคม. จังหวัด

9.5 ในระหว่างที่ผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน ให้จัดที่สถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมโยให้ความช่วยเหลือ
ในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการ
ทางสังคมสงเคราะห์และกระบวนการทางกฎหมายก่อนส่งกลับประเทศภูมิลำเนา และในกรณีผู้นั้นต้องอยู่
ในความดูแลเป็นระยะเวลานาน อาจจัดให้มีการฝึกอาชีพได้ตามความเหมาะสม

9.6 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ดูแลผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์
รับรอง เป็นสถานที่คุ้มครองบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวน หรืออำนาจศาล

9.7 ในกรณีคนต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
ให้พนักงานสอบสวนเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ดำเนินการผ่อนผันตามมาตรา 54 แห่งพระ
ราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

9.8 ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีเหตุอันควรสงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารแสดงตัว ให้ ศปคม. จังหวัด ประสานดำเนินการตรวจสอบกับสถานทูต หรือสถานกงสุลที่บุคคลนั้นอ้างว่าเป็นพลเมืองของประเทศนั้น แล้วแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

9.9 ในกรณีที่คนต่างด้าวนั้นอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัว หรือมีใช้หลักฐานแสดงตัวที่ออกให้กับบุคคลนั้น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีการตรวจร่างกายคนต่างด้าวจังหวัดเป็นผู้ตรวจเป็นเหตุการค้ำมนุษย์ทางการแพทย์ โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใดเพื่อให้ทราบและยืนยันอายุที่แท้จริงของผู้นั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ของเด็กที่อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับผลการตรวจอายุหรือผลการตรวจสอบอายุยังไม่แน่ชัด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนไปก่อนตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการสอบสวนเด็ก

9.10 กรณีที่ไม่ทราบสัญชาติของผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ยึดหลักเกณฑ์พิจารณาภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นลำดับแรก หากสถานทูต สถานกงสุลหรือรัฐบาลประเทศภูมิลาเนาไม่ยอมรับ จึงให้ใช้การพิสูจน์สัญชาติแทน โดยให้ ศปคม. จังหวัดรวบรวมพยานหลักฐาน หรือซักถามผู้นั้นพร้อมทั้งบันทึกไว้ เพื่อค้นหารายละเอียดสำหรับการใช้ในการพิสูจน์สัญชาติ

9.11 เพื่อเป็นการขยายผลการดำเนินคดีและทำลายขบวนการค้ำมนุษย์ในประเทศต้นทางและประเทศไทย ให้พนักงานสอบสวนเสนอ ศปคม. จังหวัดส่งต่อข้อมูลของผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าว และรายละเอียดหรือพยานหลักฐานที่จะเป็นประเด็นนำสืบหาตัวผู้กระทำผิดไปยังกระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประสานประเทศต้นทางรับไปดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป การดำเนินงานตามวรรคหนึ่งในพื้นที่ที่ต้องขยายผลการปฏิบัติการไปยังต่างประเทศเป็นการเร่งด่วน ให้พนักงานสอบสวนร่วมกับ ศปคม. จังหวัดประสานโดยตรงไปยังหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการปราบปรามขบวนการค้ำมนุษย์

9.12 กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ประสานกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน สำนักงานประสานชายแดนไทย – พม่า สำนักงานประสานงานชายแดนไทย – กัมพูชา สำนักงานประสานงานชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระทรวงการต่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการส่งกลับคนต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ไปยังประเทศต้นทาง/ภูมิลาเนาอย่างปลอดภัย โดยให้ประสานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องในประเทศภูมิลาเนา (ถ้ามีหรือประเทศที่มีภูมิลาเนาองรับ) เพื่อดำเนินการส่งกลับ การ

รับตัวกลับ การให้บริการการคืนสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศที่ให้การช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

จากข้อเสนอที่ดังกล่าว ให้ ศปค. จังหวัดดำเนินการให้สอดคล้องกับบันทึกความเข้าใจว่าความร่วมมือในการต่อต้านความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการขจัดปัญหาการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ แนวทางการดำเนินงานระหว่างประเทศกัมพูชาและประเทศไทยว่าด้วยการส่งกลับและคืนสู่สังคมของเหยื่อการค้ามนุษย์ และแนวทางในการร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชาและประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในเรื่องอาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาล บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เกี่ยวกับการรับ - ส่ง และฟื้นฟูพัฒนาเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

10. แนวทางปฏิบัติกรณีคนที่มิได้มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรหรือเคยมีภูมิลำเนาหรือมีสถานะอยู่อาศัยในราชอาณาจักรมาก่อน และอาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

10.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ใดอาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เมื่อมีการช่วยเหลือผู้นั้นออกมาจากสถานการค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานอื่นใด หรือผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มาขอรับความช่วยเหลือ หรือมีพยานหลักฐานว่าผู้นั้นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือ ศปค. จังหวัดเห็นสมควรให้รับซักถามข้อเท็จจริงจากผู้นั้นไว้

การถามปากคำเบื้องต้น ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการในวาระแรกประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่ามจากภาครัฐ/องค์กรเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิงและหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมในการถามปากคำดังกล่าวด้วย และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนประสานงานในการส่งผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับไปยังเขตพำนักที่กำหนดให้

การถามปากคำในการสอบสวน พนักงานสอบสวนอาจประสานงานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือองค์กรพัฒนาเอกชน ให้จัดหาหรือประสานงานให้มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิงแล้วแต่กรณี เข้าร่วมรับฟังการถามปากคำดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งบันทึกวิธีทัศนียภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องไว้เป็นหลักฐานด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักการข้อ 7.2.6

ในกรณีเด็กที่มีไมใช่มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรหรือมีสถานะอยู่อาศัยใน ราชอาณาจักรและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ต้องดำเนินการตามหลักการว่าด้วยการคุ้มครองเด็กใน คดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนที่จำเป็นต้องสืบพยานผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ก่อน ให้พนักงาน สอบสวนประสานพนักงานอัยการ เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อนตามมาตรา 12 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ แม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม

การถามปากคำและการสอบสวนจะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว และให้ ศปคค. ส่งผู้ตกเป็น เหยื่อการค้ามนุษย์มิได้มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นพำนักอยู่ในราชอาณาจักรกลับอย่างปลอดภัย หากมีความ จำเป็นที่ไม่สามารถส่งผู้นั้นกลับประเทศต้นทางได้ เพื่อประโยชน์ของผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และในการ ติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นพำนักอยู่ใน ราชอาณาจักรนั้นอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง การทำสำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นอกจากกระบวนการความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แล้ว ให้พนักงานสอบสวนบันทึกข้อความว่า “อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ไว้ที่ท้ายฐานความผิด นั้นด้วย และในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่กระทำการสอบสวนผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้เป็นผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนมีความเห็นไว้ที่ท้ายรายงานการสอบสวนด้วยเพราะเหตุใดจึงสอบสวนผู้ตกเป็นเหยื่อ การค้ามนุษย์ไว้เป็นผู้กล่าวหาหรือพยาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและมีคำสั่งของพนักงานอัยการ 10.2 ให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบสหวิชาชีพหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ชักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยละเอียดจากเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อประเมินสถานะทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้นั้น เพื่อดำเนินการคัดแยกผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็น หลักฐานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประสานงานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนใช้ประกอบการสอบสวน ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในการชักถามข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อาจร้องขอให้ เจ้าหน้าที่ติดต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมหรือส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการ ชักถามข้อเท็จจริงด้วยก็ได้

10.3 ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ซึ่งเป็น ฐานะจัดหา ล่อไป พาไป ซ้อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้น ใช้อุบายล่อลวง ชู้เชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่น ใดต่อผู้อื่น ผู้ประกอบการ ผู้ดูแล หรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้ผู้นั้นกระทำการหรือยอมรับการ กระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อก่อรณาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือ ผู้อื่น อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง

และเด็ก รวมทั้งให้ดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายว่าด้วยแรงงาน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ขณะที่ความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุยังไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซึ่งกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

กรณีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยแรงงาน ให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด และหรือสำนักงานจัดหางานจังหวัด เข้าร่วมดำเนินการกับ ศปค. จังหวัด

10.4 การดำเนินการตามวรรค 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ให้พนักงานงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำตัวหญิงและเด็กซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไว้ในสถานที่อันควร เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐาน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือการถามปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมงให้ ศปค. จังหวัด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดขอความเห็นชอบในการส่งตัวผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลและจัดให้มีการตรวจร่างกายและสภาพจิตผู้อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นั้นทุกกรณีไว้เป็นหลักฐาน หากจังหวัดใดไม่มีสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าว ให้จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย โดยความเห็นชอบของ ศปค. จังหวัด

10.5 ในระหว่างที่ผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือองค์กรพัฒนาเอกชนให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์และกระบวนการทางกฎหมาย ก่อนส่งกลับเขตพำนัก รวมทั้งการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม

10.6 มิให้ถือสถานที่ที่ดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองเป็นสถานที่คุ้มครองบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวนหรืออำนาจศาล

10.7 ในกรณีที่ไม่มีการประจำตัว หรือมีเหตุสงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารนั้น ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประสานตรวจสอบหลักฐานและพยานบุคคลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ ตามที่ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ให้ปากคำไว้และมีการรับรองจากหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และแจ้งผลการตรวจสอบทราบ หรือส่งกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อดำเนินการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ หรือส่ง

กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2548 แล้วแต่กรณี

10.8 สำหรับผู้อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่อ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัวหรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัวนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีการตรวจร่างกายทางการแพทย์โดยการตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่น เพื่อให้ทราบและยืนยันอายุที่แท้จริงของผู้นั้น ในกรณีเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ของเด็กที่อาจตกหรือตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับผลการตรวจสอบอายุหรือผลการตรวจสอบอายุยังไม่แน่ชัด ในสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนไปก่อนตามหลักการว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

10.9 การส่งกลับผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่มี หรือที่เคยมีภูมิถิ่นกำเนิด หรือที่อยู่อาศัยใน 17 จังหวัดภาคเหนือ เมื่อ ศปคม. จังหวัดได้รับแจ้งให้ดำเนินการเช่นเดียวกับคนไทยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 8.12 และ 8.13

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หาก ศปคม. จังหวัดใดได้รับการร้องขอให้รวบรวมพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ศปคม. จังหวัดนั้นจะต้องดำเนินการโดยเร็ว

11. เนื่องจากในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือมีปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งเหยื่อเป็นชายอายุเกิน 18 ปี อาทิจ้างแรงงานภาคเกษตร แรงงานนอกระบบที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือให้มีฐานะคล้ายทาส หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบ ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดีกับผู้ค้ามนุษย์ตามกฎหมาย โดย ศปคม. จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับพนักงานสอบสวนตามที่ร้องขอรับความช่วยเหลือ ให้ส่งตัวไปยังสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง หรือสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยโดยความเห็นของ ศปคม. จังหวัด โดยให้มีการคุ้มครองฯ ช่วยเหลือ และปฏิบัติเช่นเดียวกับเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นหญิงและเด็กส่วนเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ไม่สมัครใจขอรับความช่วยเหลือให้นักสังคมสงเคราะห์จากหน่วยงานทั้งภาครัฐหรือเอกชนรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแนะนำก่อนดำเนินการต่อไป

12. เพื่อให้การดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพิ่มความรู้เฉพาะทางและความร่วมมือระหว่างสหวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน ให้ ศปคม.จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการค้ามนุษย์ และฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยอาจดำเนินการระหว่างจังหวัด ภาค และระหว่างประเทศ

13. เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ศปคม. จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีความตระหนักรู้ ปลูกสร้างอุดมการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรม เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรและประชาชน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานงานภาครัฐ องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจ และองค์กรภาคประชาสังคมในการป้องกันปราบปราม ช่วยเหลือคุ้มครอง บำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมชุมชนเรื่องรองรับการส่งกลับเหยื่อการค้ามนุษย์และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในชุมชน
14. หน่วยงานภาครัฐสามารถขอรับการสนับสนุนเงินสนับสนุนเงินงบประมาณจากสำนักงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงนี้ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด แล้วแจ้งกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและมั่นคงของมนุษย์เพื่อพิจารณาสนับสนุนการขอของงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ อาทิ งบประมาณจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ฯลฯ
15. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบันทึกข้อตกลงนี้ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน สามารถออกระเบียบหลักเกณฑ์หรือคำสั่งภายในตามความจำเป็นให้สอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงนี้ และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง
16. กฎหมายใดๆ ที่อ้างในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ หากมีการยกเลิกหรือแก้ไข เพิ่มเติมในภายหลังให้นำบทบัญญัติกฎหมายใหม่หรือที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับแล้วแต่กรณี
17. บันทึกข้อตกลงฉบับนี้อาจแก้ไขได้เมื่อมีความจำเป็น หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลง โดยมีการหารือและเห็นชอบร่วมกันทั้ง 17 จังหวัดภาคเหนือ โดยให้ ศปคม. จังหวัดเป็นผู้ประสาน

บันทึกข้อตกลงนี้ทำไว้ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2550